

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Групи ЕПМ

ЗАТВЕРДЖУЮ
проректор з НІР
професор _____ Д.М. Клець
«__» _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни	<u>Конкурентоспроможність підприємства</u> (назва навчальної дисципліни згідно освітньої програми)
підготовки	<u>магістра</u> (назва освітньо-кваліфікаційного рівня)
в галузі знань	<u>07 «Управління та адміністрування»</u> (шифр і назва галузі знань)
спеціальності	<u>076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»</u> (шифр і назва спеціальності)
за освітньою програмою¹	<u>Підприємництво, торгівля та біржова діяльність</u> (назва освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми)
мова навчання	<u>державна</u> (мова, на якій проводиться навчання за робочою програмою)

2018 рік

¹ якщо програма навчальної дисципліни розроблена для декількох освітніх програм за даною спеціальністю, то вказуються усі освітні програми

1. Мета вивчення навчальної дисципліни вивчення студентами методології

(п.2.2 листа МОН №1/9-434 від 09 липня 2018 року)

та формування теоретичних знань та практичних навичок щодо управління конкурентоспроможністю підприємств у сучасних умовах господарювання.

2. Передумови для вивчення дисципліни: Потенціал підприємства, Інвестування, Економіка і організація інноваційної діяльності, Маркетинг, Економіка підприємства

(вказати які дисципліни передують її вивчення)

3. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Кількість кредитів - 3 Кількість годин - 90	обов'язкова (дисципліни професійної та практичної підготовки)
Семестр викладання дисципліни	<u>2</u> (порядковий номер семестру)
Вид контролю:	<u>залік</u> (залік, екзамен)
Розподіл часу:	
- лекції (годин)	16
- практичні, семінарські (годин)	16
- лабораторні роботи (годин)	-
- самостійна робота студентів (годин)	58
- курсова робота (годин)	-
- розрахунково-графічна робота (контрольна робота)	-

4. Очікувані результати навчання з дисципліни. Засвоєння теорії вітчизняного

(п.2.3 листа МОН №1/9-434 від 09 липня 2018 року, як в освітній програмі)

і світового досвіду оцінювання та управління конкурентоспроможністю підприємств. По завершенні вивчення дисципліни студенти повинні

знати: теорію та практику управління конкурентоспроможністю підприємства; нормативно-правову базу регулювання конкуренції в Україні, технологію аналізу ринку методом конкурентної діагностики; теоретичні та практичні аспекти діагностики конкурентної позиції підприємства на ринку, ключові методи і підходи до формування сильних конкурентних переваг підприємства; джерела і фактори формування конкурентних переваг; прикладний інструментарій управління потенціалом підприємства, його конкурентоспроможністю і вартістю; принципи формування конкурентоспроможності продукції, обґрунтування управлінських рішень щодо забезпечення конкурентоспроможності підприємства та його структурних підрозділів; сутність концепції управління конкурентоспроможністю підприємства та специфічні особливості управління нею в організаціях різних типів, методи оцінювання соціальної конкурентоспроможності підприємства.

уміти: ідентифікувати всі види конкурентних переваг, якими володіє підприємство, визначити ті, що мають бути досягнутими в майбутньому для поліпшення його конкурентоспроможності, використовувати чинники конкурентоспроможності для створення конкурентних переваг підприємства; виконувати розрахунки, пов'язані з оцінюванням рівня конкуренції в галузі, визначити масштаби конкурентного галузевого середовища підприємства й оцінювати розстановку сил на ринку; обґрунтовувати організаційно-технічні рішення щодо підвищення якості продукції і продуктивності виробництва, економічно обґрунтовувати та конкретизувати функції управління конкурентоспроможністю підприємства.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

(п.2.4 листа МОН №1/9-434 від 09 липня 2018 року)

Оцінка в балах	Оцінка за нац. шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Критерії
90 – 100	Відмінно	A	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком , без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані , якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до максимального
80 – 89	Добре	B	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком , без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані , якість їхнього виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального
75 – 79		C	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком , без прогалин, деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо , усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками
67 – 74	Задовільно	D	Теоретичний зміст курсу освоєний частково , але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань виконань, можливо, містять помилки
60 – 66		E	Теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , багато передбачені програмою навчання навчальні завдання не виконані , або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального
35 – 59	Незадовільно	FX	Теоретичний зміст курсу освоєний частково , необхідні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання)
1 – 34	Неприйнятно	F	Теоретичний зміст курсу не освоєно , необхідні практичні навички роботи не сформовані , усі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до якого-небудь значимого підвищення якості виконання навчальних завдань (з обов'язковим повторним курсом)

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних граничних рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни, який становить 60 балів (E).

6. Засоби діагностики результатів навчання: тестові завдання.

(п.2.5 листа МОН №1/9-434 від 09 липня 2018 року)

7. Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять²

Назва теми лекційного матеріалу	Кількість	Назва ПР, ЛР, СЗ, СРС	Кількість	Література
	ь годин		годин	
1	2	3	4	5
Тема 1. Сучасні теорії конкуренції. Конкурентоспроможність як основа функціонування та розвитку сучасних економічних систем. Концепції конкурентоспроможності та їх еволюція.	1	ПЗ Тематичний семінар: Конкуренція в системі ринкової економіки. Сутність та оцінка конкурентоспроможності економічних систем СРС Історичні умови зародження конкурентоспроможності. Предмет і метод теорії конкурентоспроможності.	2 6	[1-22]
Тема 2 Державне регулювання конкуренції. Функції державного регулювання конкурентоспроможності країни. Роль уряду у формування конкурентоспроможності країни. Особливості регулювання конкуренції в різних країнах. Регулювання конкуренції в Україні. Конкурентне законодавство в Україні. Основні органи реалізації конкурентної політики в країні.	1	ПЗ Оцінка рівня та інтенсивності конкуренції СРС Роль конкуренції у ринковій економіці. Зміст п'яти сил конкуренції. Трансформація поглядів на конкуренцію	2 6	[1-22]
Тема 3. Діагностика конкурентного середовища підприємства. Види конкурентних середовищ. Основні фактори конкурентного середовища підприємства. Ціна і рівновага ринку. Оцінка рівня та інтенсивності конкуренції.	2	СРС Методи регулювання державою конкуренції. Державне регулювання вхідних бар'єрів.	4	[1-22]
Тема 4. Визначення потенціалу конкурентоспроможності підприємства та його складових. Основні класифікаційні групи показників конкурентоспроможності. Методи оцінки рівня конкурентоспроможності товару та підприємства.	2	ПЗ Методи визначення рівня конкурентоспроможності продукції СРС Критерії та показники конкурентоспроможності підприємства. Еволюція управління конкурентоспроможністю та її особливості.	2 8	[1-22]
Тема 5. Формування конкурентних переваг підприємства. Сутність і види конкурентних переваг. Зовнішні та внутрішні фактори забезпечення конкурентоспроможності підприємства.	2	ПЗ Формування ціни та прогнозування отримання додаткового прибутку на конкурентному ринку СРС Визначення базової стратегії конкуренції. Пристосування стратегії конкуренції до особливостей динаміки ринку. Поняття „стратегії конкурентоспроможності”.	2 8	[1-22]
Тема 6. Методи забезпечення конкурентних переваг підприємства. Стратегічні можливості діяльності підприємства на світовому ринку. Конкурентні стратегії у сфері масового виробництва. Стратегії цінової конкуренції. Конкурентна стратегія вузької спеціалізації. Конкурентна стратегія диверсифікації.	1	ПЗ Стратегічний аналіз норми прибутку СРС Стратегії конкурентної боротьби. Типізація стратегій міжнародної конкурентоспроможності.	2 6	[1-22]
Тема 7. Технологія забезпечення конкурентних переваг підприємства. Основні принципи досягнення та реалізації конкурентних переваг	1			

² Якщо дисципліна викладається декілька семестрів, то теми розбивати посеместрово.

підприємства.				
Тема 8. Особливості управління конкурентоспроможністю продукції. Визначення споживчої цінності товару для споживача. Потенційна і реальна конкурентоспроможність. Показник конкурентоспроможності товару.	1			
Тема 9. Управління конкурентоспроможністю підприємства. Суть, об'єкт, суб'єкт, управління конкурентоспроможністю. Процес управління конкурентоспроможністю підприємства (УКСП). Функції УКСП. Управлінські рішення при здійсненні УКСП.	1	ПЗ Оцінка конкурентоспроможності підприємства на засадах теорії ефективної конкуренції СРС Системний аналіз конкурентної позиції підприємства на ринку. Оцінка конкурентоспроможності галузі, регіону країни.	4 8	[1-22]
Тема 10. Соціальна відповідальність і конкурентоспроможність підприємства. Соціально відповідальні підприємства. Компетенції як фактор конкурентоспроможності. Імідж організації як фактор конкурентоспроможності	1			[1-22]
Тема 11. Розроблення і реалізація програм підвищення конкурентоспроможності. Концепція розробки та основні елементи програми підвищення конкурентоспроможності. Зовнішні та внутрішні передумови, що визначають необхідність розробки програм підвищення конкурентоспроможності	2	ПЗ Визначення резервів зростання конкурентоспроможності підприємства на основі комплексної оцінки його конкурентного потенціалу СРС Етапи моніторингу конкурентоспроможності галузі. Особливості конкуренції у різних галузях.	2 6	[1-22]
Тема 12. Оцінювання ефективності сучасних моделей управління конкурентоспроможністю підприємства. Основні елементи системи управління конкурентоспроможністю підприємства. Формування потенційної та реальної конкурентоспроможності підприємства на світовому ринку.	1	СРС Основні групи галузей за особливостями участі у міжнародній конкуренції. Конкурентоспроможність галузей у світі. Конкурентоспроможність галузей в Україні.	6	[1-22]
Усього за семестр	16	ПЗ СРС	16 58	
УСЬОГО	16		74	

8. Орієнтовна тематика індивідуальних та/або групових занять³ _____

(за наявності)

9. Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль здійснюється на практичних заняттях за допомогою тестових завдань. Остаточний контроль з дисципліни – залік.

(п.2.5 листа МОН №1/9-434 від 09 липня 2018 року)

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення ноутбук, проектор,

(за потреби)

Microsoft Word, Microsoft Excel, Microsoft PowerPoint.

11. Рекомендовані джерела інформації

Базова

1. Юданов А. Ю. Конкуренция: теория и практика.- М.: ГНОМ и Д, 2001,- 304 с.
2. Фатхутдинов Р. А. Конкурентоспособность организации в условиях кризиса: экономика, маркетинг, менеджмент.- М.:«Книготорговый центр «Маркетинг», 2002.-892с.
3. Хамел Г., Прохалад К. Конкурируя за будущее.- М.: Олимп-Бизнес, 2002.- 216 с.
4. О'Шонесси, Дж. Конкурентный маркетинг : стратег. подход / Дж. О'Шонесси ; пер. с англ. С. Жильцов и др. ; под ред. Д. О. Ямпольской. - СПб. : Питер, 2002. - 857 с. : ил.. - (Бизнес класс). - ISBN 5-88782-305-4 .
5. Портер, М. Конкуренция : пер. с англ. / М. Портер ; под ред. Я. В. Заболоцкого. - М. : Вильямс, 2001. - 495 с.. - ISBN 5-8459-0055-7.
6. Фатхутдинов, Р. А. Конкурентоспособность: экономика, стратегия, управление : учеб. пособие для студентов вузов / Р. А. Фатхутдинов. - М. : Инфра-М, 2000. - 312 с. : ил. - (Высшее образование). - ISBN 5-16-000313-4.
7. Хомяков В. І. Потенціал і розвиток підприємства / В. М. Белінська, О. В. Федоренко: навч. посіб. для студ. вузів. – К. : Кондор, 2012.
8. О. М. Криворучко, І. С. Пипенко Потенціал і розвиток автотранспортного підприємства : [навч. посіб.] Х. : ХНАДУ, 2015.

Допоміжна

9. Азоев Г. Л. Конкурентные преимущества фирмы / Г. Л. Азоев, А. Л. Челенков.- М.: ОАО «Типография «Новости», 2000.- 256 с.
10. Антонюк Л. Л. Міжнародна конкурентоспроможність країн: теорія та механізм реалізації. Монографія.- К.: КНЕУ. - 2004. - 275 с.
11. Управління конкурентоспроможністю підприємств в умовах глобалізації міжнародних інноваційно-інвестиційних процесів : монографія / Гнедков А. В., Шиков М. М. ; Донбас. держ. техн. ун-т. - Лисичанськ : ДонДТУ, 2015. - 128 с.
12. Конкурентоспроможність: країна, регіон, підприємство / Рада конкурентоспроможності України; За ред. Ю. В. Полунєєва.- К.: ЛАТ&К, 2006.- 176 с.
13. Конкурентоспроможність національної економіки / За ред. д-ра екон. наук Б. Є. Кваснюка.- К.: Фенікс, 2005.- 582 с.
14. Шнипко О. С. Національна конкурентоспроможність: сутність, проблеми, механізми реалізації.- К.: Наук, думка, 2003.- 324 с.
15. Базилук Я. Б. Конкурентоспроможність національної економіки: сутність та умови забезпечення. Монографія.- К.: НІСД, 2002.- 132 с.
16. Качалина А. Н. Конкурентоспособный менеджмент.- М.: «Книготорговый центр «Маркетинг», 2012.- 398 с.
17. Фатхутдинов Р. А. Стратегический маркетинг: Учеб.- М.: Интел-Синтез, 2000.- 640 с.

³ Вказується орієнтовна тематика КП, КР, ргр, якщо вони передбачені навчальною програмою

18. Немцов В. Д., Довгань Л. Е. Стратегічний менеджмент: Навч. посіб.- К.: ТОВ «УВПК«ЕксО5», 2002.- 560 с.
19. Шерер Ф. М., Росс Д. Структура отраслевых рынков: Пер. с англ.- М.: ИНФРА-М., 1997.- VI, 698 с.
20. Лапин Е. В. Оценка экономического потенциала предприятия: Монография.- Сумы: ИТД «Университетская книга», 2004.- 360 с.
21. Управління конкурентоспроможністю підприємства : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Воронкова А. Е. та ін. ; [за заг. ред. А. Е. Воронкової] ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. - Харків : ИНЖЕК, 2014. - 244, [2] с.
22. Конкурентоспроможність підприємства : навч. посіб. / Лупак Р. Л., Васильців Т. Г. ; Львів. торг.-екон. ун-т. - Львів : Вид-во Львів. торг.-екон. ун-ту, 2016. - 483 с.

Інформаційні ресурси

1. Закон України "Про захист економічної конкуренції" від 11 січня 2001 року №2210;
1. Закон України "Про захист від недобросовісної конкуренції" від 7 червня 1996 року №236/96;
2. Закон України "Про Антимонопольний комітет України" від 26 листопада 1993 року №3659;
3. Закон України "Про ціни і ціноутворення" від 3 грудня 1990 року N 507;
4. Закон України "Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту" від 22 грудня 1998 року N330;
5. Закон України "Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту" від 22 грудня 1998 року N331;
6. Закон України "Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну" від 22 грудня 1998 року N 332;
7. Закон України "Про природні монополії" від 20 квітня 2000 року N
8. Дойль П. Движущие силы рынка и конкурентные стратегии // <http://www.advertology.ru>.
9. Мошнов В.А. Комплексная оценка конкурентоспособности предприятия // http://www.cfin.ru/management/strategy/estimate_competitiveness.shtml.

Розроблено та внесено: кафедра економіки і підприємництва
(повне найменування кафедри)

Розробники програми: доцент кафедри економіки і
(посада, наук. ступінь, вчене звання)
підприємництва, к.е.н., доцент

І.М.Кирчата
(ПБ розробників)

Обговорено та рекомендовано до затвердження на засіданні кафедри.

Протокол №4 від «4» жовтня 2018 року.

(номер)

(та дата протоколу)

Завідувач кафедри: д.е.н., проф.
(науковий ступінь, вчене звання)

О.С. Іванілов
(ПБ завідувача кафедри)

Погоджено

Декан факультету управління та бізнесу
(повна назва факультету, де читається дисципліна)

Д.е.н., професор
(науковий ступінь, вчене звання)

І.А. Дмитрієв
(ПБ декана)

«_____» _____ 2018 року

(день)

(місяць)

(рік)

© _____, 2018 рік

© _____, 2023 рік

Примітки:

Робоча програма навчальної дисципліни розробляється відповідною кафедрою у 2-х екземплярах на 5 років і затверджується до 30 серпня: 1 екземпляр – у навчальний відділ; 2- екземпляр залишається на кафедрі.

Форма в редакції ХНАДУ відповідно до листа МОН України за №1/9-434 від 09 липня 2018 року затверджена Методичною радою ХНАДУ 26 вересня 2018 року протокол №1